

KOSE HUVIKOOLI MUUSIKAOSAKONNA EUFOONIUMI ERIALA VABAÕPPE ÕPPEKAVA

juuni 2022

ÜLDSÄTTED

Kose Huvikooli muusikaosakonna vabaõppe õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö antud koolis. Õppekava määrab kindlaks õppe-eesmärgid, õppeprotsessi, õppeaja, õppeainete loendi koos ajalise kestuse ja ainekavadega, õppeainete valiku võimalused ja tingimused.

1. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ ÜLDEESMÄRGID

1. Kose Huvikooli ülesandeks ja eesmärgiks on laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine ja kohaliku kultuurielu edendamine.
2. Õppe- ja kasvatustöö koolis peab aitama kujuneda isiksusel, kes:
 - mõtleb loovalt ja oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
 - suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
 - mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida ja on valmis koostööks;
 - oskab ennast väljendada ja julgeb esineda;
 - aktiivse muusikalise tegevuse kaudu arendab muusikataju ja loovust.

2. ÕPPEPROTSESS

1. Õppimise käigus analüüsib ja hindab õppija õpitavat pidevalt ning edukus sõltub õppija oskusest õppida. Õpetaja on õpitegevuste kavandaja, looja ja juhendaja ning õpihimu innustaja.

2. Hindamine on osa kooli õppeprotsessist. Õpetaja selgitab õpilasele, mida hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamiskriteeriumid.

3. Hindamise põhieesmärgid on:

- motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima;
- anda teavet õppimise käigust õpilasele, õpetajale, kooli juhtkonnale, lapsevanematele.

4. Hindamine võib olla sõnaline (analüüs / hinnang) ja numbriline (hinne).

Kose Huvikoolis rakendatakse 5-pallilist numbrilist hindamissüsteemi (vajadusel lisatakse plussid ja miinused)

3. KOOLIASTMETE ÕPPEKORRALDUS

ÜLDIST

- Instrumendiõpe jaguneb Kose Huvikooli muusikaosakonnas põhiõppeks, üldõppeks ja vabaõppeks.
- Õppetunni pikkus vabaõppes on 45 minutit.
- Õppetöö kestab 35 õppenädalat ja koolivaheajad on Kose Gümnaasiumiga samadel aegadel.
- Õppetundide arv ja nende järjekord õppepäevas määratakse tunniplaanis, mille kinnitab kooli direktor.

Õppetöö koosneb õppeastmetest:

- eelkool 1-2 aastat
- vabaõpe 1-7 aastat
- lisa-aasta(d)

EELKOOL

- eelkooli võetakse vastu katseteta

- suunatakse õpilasi mängult õppimisele
- selgitatakse välja eeldused ja suunatakse õige eriala valikul

VABAÕPPE kava on mõeldud neile, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti või neile, kes soovivad jätkata pillimänguõpet, kuid kelle tagasihoidlikumad võimed ja oskused ei võimalda läbida põhiõppe programmi. Vabaõppes õppimine eeldab õpilaselt ja lapsevanemalt suuremat iseseisvat kodust tööd, kuna kontakttunde eriala õpetajaga on võrreldes põhiõppega poole vähem.

LISA-AASTA(D) on mõeldud õpilasele, kes on edukalt läbinud põhi-, üld- või vabaõppe.

4. TUNNIJAOTUSPLAANID

4.1 EELKOOL

Ained ja nädalatundide arv:

- Solfedžo / rütmika / 1 x 45 min.
- Individuaalne pillitund* 1 x 45 min.
- Kontsertmeistri tunni pikkus on 0,3-0,5 tundi*

*soovi ja võimaluse korral

4.2 VABAÕPE

Vabaõppe kava on mõeldud neile, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti või neile, kes soovivad jätkata pillimänguõpet, kuid kelle tagasihoidlikumad võimed ja oskused ei võimalda läbida põhiõppe programmi.

Ained ja nädalatundide arv:

Kohustuslikud õppeained	I aasta	II a	III a	IV a	V a	VI a	VII a	lisa-aastad*
Põhipill	1	1	1	1	1	1	1	1

Vabalt valitavad õppeained	I a	II a	III a	IV a	V a	VI a	VII a	lisa-aastad*
Solfedžo	2	2	2	2	2	2	2	
Muusikalugu			1	1	1	1	1	
Ansambel (puhkpilli ja akordioni õppekava õpilastele)*	1	1	1	1	1	1	1	1
Ansambel (viili õppekava õpilastele)*		1	1	1	1	1	1	1
Ansambel (klaveri ja kitarril õppekava õpilastele)*			0,5	0,5	1	1	1	1
Orkester (viili ja puhkpilli õppekava õpilastele)*			1	1	1	1	1	1

*õpilase valikul, õpetaja soovitusel ja rahaliste vahendite olemasolu korral

Kontsertmeistri tunni pikkus on 0,5 tundi.

- arvestuslikud esinemised toimuvad 2x õ.-a. jooksul (võib esineda noodist mängides)
- vabaõppe läbimisel lõputunnistust välja ei anta, selle asemel saab õpilane tõendi, kuhu on märgitud õppimise aeg, läbitud ained ja nende maht.

KOHUSTUSLIKUD AINEKAVAD

1. EUFOONIUMI ERIALA VABAÕPPE AINEKAVA

Ainekavas on eufooniumimängija eelduste, omandatavate tehniliste ja muusikalis-väljenduslike võtete kirjeldus, näidisrepertuaari loetelu ning hindamismõõded.

Õppetöö eelduseks on õpilase füüsilisele sobilik pill koos sobiva huulikuga, erinevad treeningvahendid hingamise arendamiseks, värske õhuga harjutusruum ja vajalik noodimaterjal.

Kui õpilane alustas õpinguid mõnel teisel pillil ja läheb eufooniumile üle hiljem, kohandab õpetaja ainekava selliselt, et kooli lõpetamiseks oleks ainekava nõuded täidetud ning õpilane võimeline kooli lõpetama. Pilliõpe toimub kooskõlas teiste vabalt valitud ainetega – solfedžo ja muusikalugu. Ansambli- või orkestritegevusest osavõtt on soovituslik. Õppetöö juurde kuulub ka klassikalise muusika kontsertide külastamine.

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgiks on:

- harjutamisoskuse kujundamine;
- vajalike füüsiliste ja tehniliste oskuste omandamine;
- kujundada õppija musitseerimisoskust ka ansambli ja orkestri koosseisus.

Üldnõuded ja hindamine

Eelõppes hindamine hinnanguline, alates I aastast nii hinnanguline kui ka hindeline 5-pallli süsteemis, vajadusel lisatakse + või - märk.

Hindamisaluseks olevad mänguvõtted:

- pilli käsitlemine esinemisel;
- pilli häälestamine;
- sügav õigeaegne hingamine, õhu toe kasutamine;
- pingevaba tooni käsitlemine;
- puhas intonatsioon ja selle parandamise võtted mängu ajal;

- fraseerimine ja vaba musitseerimine, dünaamika;
- strijhid, keele töö ja rütm (tempo tunnetus);
- keerukamate mänguvõtete teostamine;
- oskus kuulata oma esinemist.

Eufoniumiga alustamine ei ole suunatud kiirete edusammude saavutamisele. Tutvust eufoniumiga võib alustada ka füüsiliskeskendumisoskuselt kergemate pillidega (altsarv, tenorsarv). Erialatunde on 1x45 min nädalas. Hindamisel jälgitakse õpilase pillihoidu, toonitekitamist, heli häälestumist ja puhumisfüüsi arengut. Õppematerjaliks on muusikalised lühivormid ja erinevad mängulised lähenemised musitseerimise arendamiseks.

Noorema astme I jaotus (I - II õppeaasta)

Õppetöö eesmärk

- Harjumine igapäevase harjutamisega.
- Anda võimalus mängida võimalikult palju kergemini omandatavat repertuaari.
- Esinemine võimalikult tihti.
- Mängijale vajaliku mänguasendi kujundamine.
- Kaunikõlalise pilliheli häälestuse saavutamine.

Õppetöö sisu

- puhkpillimängija hingamis- ja puhumisoskuse arendamine;
- kaunilt kõlava heli kujundamine algõppes kasutamiseks sobivate harjutustega;
- koosmäng õpetaja ja kaasõpilasega;
- enesekindla esinemise kujundamine;
- hindeline esinemine minimaalselt 2 korda õppeaastas, esitades 1-2 pala vastavalt õpilase võimekusele.

Nõuded repertuaarile

Läbivõetava noodimaterjali ja mängukoormuse maht on umbes 50% põhiõppe ainekava koormusest.

Õpilase õpivõime arenedes või suurenedes on alati võimalus ka õppe koormust suurendada eufooniumi põhiõppe ainekava alusel.

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine. Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Tasemenäited:

G. F. Händel Koor oratooriumist “Judas Maccabeus“

E. Presley “Laul”

M. Brodzky “Mailaul”

J. S. Bach “Menuett”

Noorema astme II jaotus (III - IV õppeaasta)

Õppetöö eesmärk

- keskendumine õigete mänguvõtete kindlamale omandamisele;
- mänguulatuse suurendamisele;
- igapäevaste lahtimängu harjutuste harjutamine.

Õppetöö sisu

Tunnitöö sisukindlamaks muutmiseks on vajalik füüsilise puhumispinge kujundamine nii, et õpilase arengus ei tekiks negatiivseid pingeid.

- erinevad lahtimängu harjutused;
- töö mänguvõtte harjutuse ja heliredelite, etüüdiga;
- valikpala harjutamine või noodipildis keerukama mängukoha õppimine;
- hindeline esinemine minimaalselt 2 korda õppeaasta jooksul, 1-2 pala vastavalt õpilase võimekusele.

Nõuded repertuaarile ja arengule

Heliredelite (kuni kahe võtmemärgini) mänguuskuse omandamine ja 4-5 etüüdi õppimine.

Kui on õpitavate palade valikus teistes helistikes teoseid, siis on kohane õppida ka neid helistikke.

Õppeaastal esineda võimalikult palju solistina, klaveri saatega või ka ansambli koosseisus.

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine. Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Tasemenäited:

J. Brahms "Hällilaul (in C)"

T. Susato "Rondo"

W. A. Mozart "Menuett" ooperist "Don Juan"

L. van Beethoven "Kontratants"

P. Tšaikovski "Vana prantsuse laul"

Vanem aste (V-VII aasta)

Õppetöö eesmärk

- tegeleda igapäevaste harjutustega;
- laiendada mänguulatust vaba puhumistunde säilitamisega;
- arendada end ansambli või orkestri mängu koosseisus.

Õppetöö sisu

- õpilasele sobiliku ja õpilast kõnetava repertuaari leidmine ning õpetamine;
- järjepidev tehnilise külje arendamine;
- vabalt mängitava ulatuse kuni g² saavutamine;
- hindeline esinemine minimaalselt 2 korda õppeaastas, 1-2 pala vastavalt õpilase võimekusele.

Nõuded repertuaarile:

- käsitleda heliredeleid minimaalselt nelja võtmemärgini ja etüüde, mis soodustavad valitud muusikateoste õppimist;
- vastavalt õpilase arengule kuni 4 eriilmelise muusikateose õppimine;

- orkestri- ansamblikooseisus vähemalt 4 teose mängijale sobiva partii selgeks õppimine.

Hindamise kriteeriumiks on püstitatud eesmärkide täitmine. Poolaasta kokkuvõtva hinde kriteeriumiks on õpilase iseseisev töö, tunnitöö ja esinemised.

Tasemenäited:

Hering S. 50 lihtsat etüüdi

B. Pergolesi “Sitsiliana”

A.Mozart Sonatiin

F. Schubert “Barkarool”, “Serenaad”

F. Liszt “Armuunelmad”

Lisa-aasta(d): õppuritele, kes soovivad end täiendada, laiendades repertuaari ja arendades tehnilist baasi.

VALIKAINETE AINEKAVAD

1. SOLFEDŽO AINEKAVA

Omandatavate teadmiste ja oskuste kirjeldus, hindamiskriteeriumid, tasemeeksami nõuded. Aine maht: 2 tundi nädalas I-VII õppeaastani ja lisa-aastatel. Tunni pikkus on 45 min. Lisa-aasta on mõeldud edukatele õpilastele, kes on põhikooli eelnevalt lõpetanud ja kellel on eeldusi ning kes on üldjuhul orienteeritud professionaalse muusikahariduse omandamisele.

Õppe-eesmärgid

1. Õpilane arendab oma muusikalist kuulmist.
2. Õpilane omandab algtõed muusikateoorias.
3. Õpilane oskab üles kirjutada muusikalist teksti.
4. Õpilane omandab laulmiseks vajalikud algteadmised (hingamine, fraseerimine, intonatsioon).

Õppesisu

Teooria:

Noodikirja algteadmised:

1. Noodijoonestik ja abijooned, nootide asukohad noodijoonestikul ja abijoontel; noodivarte õigekiri.
2. Viiuli- ja bassivõti, nootide algteadmised (tähtnimed/silpnimed).

Rütm:

1. Rütmsis liikumine.
2. Rütmsilpide tundmine.

3. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele.
4. Saaterütmid laulule.
5. Ostinato laulusaatega.
6. Rütmikaanonid.

Suuline analüüs:

1. Rütmi analüüs.
2. Meloodia analüüs.
3. Vormianalüüs.
4. Laadi- ja/või helistikuanalüüs.
5. Intervallide analüüs.
6. Akordide analüüs.
7. Dünaamika analüüs.

Diktaat:

1. Rütmidiktaat.
2. Meloodiline diktaat.
3. Mäludiktaat.
4. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks.
5. Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega diktaat.
6. 4-häälsed harmoonilised järgnevused tähistatuna nii rooma numbrites kui akordimärkidega.

Improviseatsioon:

1. Rütmi improviseatsioon õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, meloodia saatel.

2. Meloodia improvisatsioon antud rütmile, tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne).

Itaaliakeelsed oskussõnad tempo, dünaamika ja iseloomu väljendamiseks.

Solfedžo ainekava nooremale

astmele I õppeaasta

Eesmärk: rütmiõpetus, laaditaju arendamine, duur ja moll.

Nõuded:

Meetrum ja rütm:

1. Rõhuline taktiosa, rõhutu taktiosa.
2. Takt, taktijoon.
3. Taktidesse jaotamine, lõpujoon, kordusmärk, eeltakt.
4. Taktimõõdud $2/4$, $3/4$, $4/4=C$.
5. Taktiviipamise skeemid.
6. Noodivältused ja pausid (tervenoot ja –paus, poolnoot ja –paus, veerandnoot ja –paus, kaheksandiknoot ja –paus, kuueteistkümnendiknoot ja –paus).
7. Rütmid: „ta“, „ti-ti“, „tiri-tiri“, „ti-tiri“, „tiri-ti“; punkteeritud rütmid „ta-i-ti“, „tai-ri“.
8. Eeltakt.

Noodikirja algteadmised:

1. Noodijoonestik ja abijooned.
2. Nootide asukohad noodijoonestikul.
3. Noodivarte õigekiri.

4. Pauside kirjutamine.
5. Viiuli- ja bassivõti.
6. Nootide tähtnimed, silpnimede tutvustamine.

Helistikud:

1. Duur ja moll helilaadid.
2. Astmed ja astmetaju arendamine.
3. Helistikud: C-, G-, F-, ja D-duur ning loomulik a-, e- ja d-moll; terve- ja pooltoon.
4. Paralleelsed helistikud.
5. Toonika, toonika kolmkõla, juhtheli.
6. Märgid: diees, bemoll, bekaar.
7. Eakohased harjutused, laulud, kaanonid.
8. Transponeerimine, improvisatsioon; meloodia ja rütmi arendusvõtted: kordamine, sekvents, varieerimine.

Diktaat - kuni 4 takti pikkused suulised ja kirjalikud rütmi- ja viisidiktaadid. Tempo ja dünaamika mõiste.

Muusikaline vorm – muusika kuulamine ja analüüs.

II õppeaasta

Eesmärk: molli 3 kuju – loomulik, harmooniline ja meloodiline moll (meloodiline moll vaid tutvustavalt); tutvumine intervallidega.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Punkt noodi järel; punkteeritud rütmid „tai-ri“ ja „ta-i-ti“.

Helistikud:

1. Kahe märgiga duurid ja mollid.
2. Mollid 3 kuju: loomulik, harmooniline ja meloodiline moll (meloodiline moll vaid tutvustavalt).
3. Heliredeli ehitus – tervetoon ja pooltoon, püsivad ja püsimatud e. ebapüsivad astmed.
4. Püsimatute e. ebapüsivate astmete lahendamine püsivatesse astmetesse, lahendamise mõiste.
5. Tutvumine põhiastmete (I, IV ja V) kolmkõladega.
6. Transponeerimine ja improvisatsioon.

Intervallid:

1. Tutvumine intervallidega.
2. Töötamine järgmiste lihtintervallidega: p.1, p.4, p.5, p.8, v.2, s.2, v.3, s.3.
3. Intervallide suurus astmetes ja toonides.

Diktaat:

1. Lihtsad suulised ja kirjalikud 4-taktilised diktaadid duuris ja mollis.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. 4-taktilised rütmidiktaadid.

III õppeaasta

Eesmärk: lihtintervallid, akordiõpetuse algus.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt - 3/8 taktimõõt, grupeerimine, taktiviipamine.

Helistikud:

1. kolme märgiga duurid ja mollid.
2. Mõiste „sanimelised helistikud“.
3. Toonika/I kolmkõla pöörded duuris (T, T₆, T₆₄) ja mollis (t, t₆, t₆₄). Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
4. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint.
5. Funktsionaalsuse mõiste; toonika kolmkõla e. I astme kolmkõla (T, t), subdominant kolmkõla e. IV astme kolmkõla (S, s), dominantkolmkõla e. V astme kolmkõla (D); põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel.

Intervallid:

1. Töö järgmiste lihtintervallidega: v.6, s.6, v.7 ja s.7.
2. Intervallide suurus astmetes ja toonides; intervallide ehitamine antud noodist suunaga üles ja alla.

Diktaat:

1. 4-taktiline suuline ja kirjalik meloodiadiktaat.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. Rütmidiktaat.

IV õppeaasta

Eesmärk: akordide ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis, toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus, D₇ / V₇ lahendusega. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. 3/8 taktimõõt; rütmigrupid 16ndik nootidega.
2. 6/8 taktimõõt.
3. Triool, sünkoop („ti-ta-ti“).

Helistikud - nelja märgiga duurid ja mollid.

Intervallid:

1. Lihtintervallide kordamine.
2. <2 harmoonilises mollis (tutvustavalt).

Akordid:

1. Dominantseptakord D_7 / V_7 lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
2. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).

Diktaat:

1. 4-taktiline meloodiadiktaat duuris ja mollis.
2. Diktaat astmenumbritega.
3. 4-6-taktiline rütmidiktaat.

Üleminekueksam

Kirjalik:

1. 4-taktiline diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (ilma eeltaktita). Kirjutamise aeg kuni 30 min., mängitakse kuni 12 korda.
2. Kuulamine – 8 küsimust intervallide ja akordide kooskõla kohta, mängitakse 2 korda.
3. 4-6-taktiline rütmidiktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (ilma eeltaktita), esitatakse kuni 6 korda.
4. Teooria ainekava ulatuses.

2/3 hindest annavad diktaat ja kuulamine, 1/3 rütmidiktaat ja teooria.

Suuline (vastavalt eksamipiletile):

1. Duur-heliredeli (kuni 4 võtmemärgini) laulmine koos sama duuri toonika kolmkõla pöörete või põhikolmkõladega ja D₇ laulmine lahendusega
või
moll-heliredeli (kuni 2 võtmemärgini) laulmine – loomulik moll koos toonika kolmkõla pööretega, harmooniline või melodiline moll koos põhikolmkõladega.
2. Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2 võtmemärgini). Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2 võtmemärgini) helistikes).
3. 8-taktilise 2/4 või 3/4 taktimõõdus rütmiharjutuse koputamine.

Solfedžo ainekava vanemale

astmele

V õppeaasta

Eesmärk: põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis, melodiline moll. Kõrvalastmete kolmkõlade ja tähtharmonia tutvustamine.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. 6/8 taktimõõt, rütmigrupid 16ndiknootidega, grupeerimine.
2. Süngoop, triool, pidekaare lihtsamad variandid.

Helistikud - viie märgiga duurid ja mollid.

Intervallid:

1. Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla.

Akordid:

1. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).
2. Põhikolmkõlade pöörded. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
3. >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.
4. 4-taktilised harmoonilised järgnevused. Järgnevuste ülesmärkimine nii astmenumbrite kui ka tähtharmonia tähistustega.
5. Dominantseptakord D_7 / V_7 lahendusega. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.

Diktaat:

1. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.
2. Lünkdiktaat.
3. Mäludiktaat.
4. Meetrumivaba astmediktaat, diktaat astmenumbritega.
5. Suuline diktaat.

VI õppeaasta

Eesmärk: dominantseptakordi D_7 / V_7 pöörded lahendustega duuris ja mollis; harmooniline duur (tutvustavalt); kõrvalastmete kolmkõlad ja tähtharmonia; 5 erinevat septakordi (väike mažoorne, väike minoorne, suur mažoorne, vähendatud ja poolvähendatud septakord); 4-häälsed järgnevused.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Pidekaarega rütmid.
2. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid.
3. 2/2, 3/2 ja 6/4 taktimõõdud.

Helistikud:

1. Kuue märgiga duurid ja mollid.
2. Diatoonilised ja kromaatilised läbiminevad ja abihelid (tutvustavalt).
3. Kaldumine, modulatsioon - mõisted (tutvustavalt).

Intervallid:

1. Lihtintervallid oktaavi piires üles ja alla.

Akordid:

1. Põhiastmete kolmkõlad. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega. Põhikolmkõlade õpetamise sidumine praktilise musitseerimisega (põhikolmkõlade kasutamine laulude saatmisel).
2. D_7 / V_7 pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis – I pööre D_{65} / V_{65} lahendusega T/t/I; II pööre D_{43} / V_{43} lahendusega T/t/I; III pööre D_2 / V_2 lahendusega T₆/t₆/I₆. Tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega.
3. 4-häälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine.

Diktaat:

6. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.
7. Lünkdiktaat.
8. Mäludiktaat.
9. Meetrumivaba astmediktaat diktaat astmenumbritega.
10. Suuline diktaat.

VII õppeaasta

Eesmärk: intervallid ja akordid – ehitamine, kuulamine, laulmine. v.VII₇ ja >VII₇ lahendusega. Tätharmonia.

Nõuded:

Rütm ja taktimõõt:

1. Keerukamad süngoovid ja pidekaarega rütmid.
2. Segataktimõõt, vahelduv taktimõõt.

Laadid:

1. Seitsme märgiga duurid ja mollid.
2. Pentatoonika, diatoonilised laadid (tutvustavalt).
3. Kromaatileine duur ja moll (ehitamine tutvustavalt).

Intervallid - kõikide läbivõetud intervallide kordamine.

Akordid:

1. Akordide tähistused nii harmooniliste funktsioonide kui ka astmenumbritega. Akordide ehitamine tätharmonia märgistuse põhjal.
2. v.VII₇ duuris lahendusega T; >VII₇ harmoonilises mollis lahendusega T/t.
3. 4-häälsed harmoonilised järgnevused.

4. III ja VI kolmkõla (tutvustavalt).

Diktaat - üksikute kromaatiliste abi- või läbiminevate helidega:

1. Rütmi- ja meloodiadiktaadid.
2. Lünkdiktaat.
3. Mäludiktaat.
4. Meetrumivaba astmediktaat diktaat astmenumbritega.
5. Suuline diktaat.
6. Saatega meloodia kuulamine, millest märgitakse üles ainult meloodia.

Järgnevused - ülesmärkimine nii astmenumbrite- kui ka tähtharmonia tähistustega.

Lõpueksam

Kirjalik:

1. Diktaat - kaks erineva raskusastmega varianti, üks neist 6/8 taktimõõdus. Kirjutamise aeg kuni 30 min., mängitakse kuni 12 korda.
2. Järgnevus kuni 8 takti. Mängitakse harmooniliselt kuni 8 korda.
3. Kuulamine – 8 küsimust intervallide ja akordide kooskõla kohta, mängitakse harmooniliselt 2 korda.
4. Teooria kogu ainekava ulatuses. Küsimused sisaldavad intervallide ja akordide ehitamist ja määramist kuni 7 märgiga helistikes, paralleelhelistiku ja võtmemärkide määramist kuni 7 märgiga helistikes nii viiuli- kui ka bassivõtmes.

Suuline (vastavalt eksamipiletile):

1. Heliredeli laulmine lisadega: duur (kuni 5 märgini) või harmooniline või meloodiline moll-heliredel (kuni 5 võtmemärgini) laulmine;

lisaks põhikolmkõlad, üks D₇ pööre või juhtseptakord ja üks lihtintervall või kaks lihtintervalli antud noodist üles või alla ja kaks akordi antud helistikus või laulda 4-6-taktiline järgnevus.

NB! Toodud kolmest variandist tuleb vastata vähemalt ühele (kooli valikul).

2. 8-taktilise rütmiharjutuse koputamine.
3. Võõra harjutuse laulmine kuni 4 võtmemärgini helistikes.

Allikad

Eesti Muusikakoolide Liit. Süvaõppe solfedžo ainekava. Soovituslik ainekava Eesti muusikakoolidele.

http://www.vorumuusikakool.ee/dokumendid/EML_solfedzo_ainekava_2016_dets.pdf

Krigul, E. (2003). Solfedžo I klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Krigul, E. (2003). Solfedžo II klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Krigul, E. (2016). Solfedžo III klassile. Tallinn: Logoprint.

Peetsalu, K., Petersoo, A. (1999). Solfedžo IV klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1997). Solfedžo V klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1998). Solfedžo VI klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

Aavik, S. (1999). Solfedžo VII klassile. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

2. MUUSIKALOO AINEKAVA

Aine lühikirjeldus, hindamine ja õppetöö toimumine

Kose Huvikooli muusikaosakonnas õpitakse muusikalugu viie õppeaasta vältel 3. - 7. klassis.

Õppeaine eesmärgiks on tutvustada õpilastele muusikamaailma põhitõdesid, muusikaalast sõnavara ning muusika arengulugu antiigist tänapäevani.

Teadmiste omandamist hinnatakse õpilase tunnistusel poolaastahindega. Poolaasta hinne kujuneb jooksvate hinnete (suulised ja kirjalikud tunnitegevused), kuulamistestide, teemasid kokkuvõtivate kontrolltööde ning vanemas astmes esseede/arvustuste hinnete koosmõjus.

Muusikalugu on üks tund nädalas (1 akadeemiline tund) ja selles osalemine on kohustuslik kõigile 3. - 7. klassi õpilastele. Erandjuhtumitel võib õpilase vabastada tundides osalemisest lapsevanema avalduse alusel ning õppenõukogu otsusega.

Õppesisu

Nooremas astmes alustatakse heli ja muusikalise heli üldisest tutvustusest, eesti rahvalaulude ja üldtuntud, pigem programmilist muusikat esindava klassikalise repertuaariga, mis lastele kergemini mõistetav ja meelde jääv. Tutvustatakse sümfooniaorkestri instrumente ja lihtsamaid muusikalisi vorme.

Vanemas astmes kinnistatakse ja süvendatakse nooremas astmes õpitut, antakse ülevaade muusika arengust ja erinevatest stiiliperioodidest antiikajast tänapäevani.

Aine eesmärk on soodustada klassikalise muusika kuulamisharjumust ja anda õpilastele baastadmised, et kuulatud kõige lihtsamalt tasemel analüüsida. Oluline on ka muusika kulgemise mõistmine ja tajumine pikal ajateljel antiigist tänapäevani.

Noorema astme ainekava

Noorema astme materjal ei ole esitatud selle läbivõtmise järjekorras. Õpetajale on jäetud vabadus järjestada (ja ühitada) teemasid nii nagu kohalikud tingimused (rühmade koosseis, õppeabinõude muretsemise ajastamine, õpetaja eelistused jms) dikteerivad. Muusika valimine on jäetud täies ulatuses õpetaja maitse ja võimaluste valdusse.

III õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed.

Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras (lühülevaade).

Orel ja klaver. Lisapillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine.

Instrumentaalansamblid ja orkestrid.

IV õppeaasta

Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmoonia), faktuur. Vastavad näited muusikaajaloost.

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise meetodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina-ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett. Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Operetid. Muusikal.

Vanema astme ainekava

V ja VI õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini. Liigestuse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindaja(i)ks on valitud helilooja(d), kes ainekava koostajate arvates on kõige enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud. Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuleks heliloojate elulugudest esile tuua ainult (algõpetuse tasandil) otseselt muusikaga seotud osa. Ainekavas ei ole nimetatud õpilaste repertuaaris leiduvaid palu. Loetletud heliteostest teeb õpetaja oma valiku, olenevalt konkreetse rühma tasemest või fonoteegi võimalustest.

V õppeaasta

Keskaeg. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Trubaduuride laul.

Renessanss. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud laulužanrid: ballata, madrigal. Francesco Landini. Madalmaade koolkond, selle tähtsus poliüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Giovanni Palestrina da Palestrina, Orlandus Lassus. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad žanrid.

Johann Sebastian Bach. Oreliteosed. Antonio Vivaldi. Concerto grosso mõiste. Vokaalmuusika.

Klassitsism. Üldiseloostus. Uue helikeele võrdlus barokiga. Uued žanrid. Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat-allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. Wolfgang Amadeus Mozart. Imelapse periood. Sümfooniad. Ooperid. Reekviemi mõiste. Ludwig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguga. Sonaadid. Sümfooniad.

VI õppeaasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides. Uued muusikažanrid heliloojate kaupa.

Franz Schubert, Frederik Chopin, Ferenc Liszt, Felix Mendelssohn, Johannes Brahms

Rahvusromantism. Edvard Grieg, Jean Sibelius

Romantism vene muusikas - Pjotr Tšaikovski, Modest Mussorgski

Romantiline ooper - Giuseppe Verdi, Richard Wagner

VII õppeaasta

20. sajandi muusika. Hilisromantism. Gustav Mahler. Impressionism. Claude Debussy, Maurice Ravel. Neoklassitsism. Igor Stravinski Ekspressionism. Arnold Schönberg.

20. sajandi alguse USA muusika: George Gershwin. Euroopa muusikaelu 20. sajandi I poolel: Carl Orff. Vene muusika: Sergei Prokofjev ja Dmitri Šostakovitš. 20. sajandi keskpaik: Olivier Messiaen. Pärast II maailmasõda. Aleatoorika: John Cage. Elektronmuusika: Karlheinz Stockhausen. Minimalism: Steve Reich ja Phillip Glass.

Põgus ülevaade Eesti (nüüdis)muusikast. Arvo Pärt. Erkki-Sven Tüür.

3. VASKPUHKPILLIANSAMBLI AINEKAVA

Põhimõtted ja eesmärgid

Vaskpilliõpilaste ansambli ainekava on õppurile oluline aine. Mängides koos partneriga, algul õpetajaga, hiljem koos kaasõppuritega, areneb noodistlugemise oskus, intonatsioon, rütmitunne. Aine õpetab arvestama ja kuulama partnerit, suhtlema temaga läbi muusika.

Noorem aste (I – IV klass)

Ansamblimänguga võib õppur alustada siis, kui ta on omandanud esmased pillimänguvõtted. Algul mängib ta koos õpetajaga lihtsaid partiisid ning õpib kuulama ka teist mängijat. Suur osa on siin noodistlugemise praktikal. Tähelepanu tuleb pöörata noodikirja õigele ja täielikule lugemisele (rütmid, dünaamika, strihhid). Valitud ansamblirepertuaar peab olema suhteliselt lihtne, et oleks aega kuulata ka partnerit. Orkestri partiid tuleb lihtsustada vastavalt mängija momendi võimetele.

Esimesel õppeaastal toimub koosmusitseerimine järgnevalt:

- hingamis-puhumislihaste treening koos õpetajaga;
- kuulmis-kuulamise ja sumina treening (huultevahelise heakõlalise põrina saavutamine);
- heli tekitamine huulikuga ja kooskõla leidmine koos õpetajaga või lapsed omavahel õpetaja juhendamisel;
- unisoonis erikõrguseliste, jõukohaste helipikkuste puhumine ja võimalusel ühesuguste pillidega.

Taoline üldfüüsiline tegevus peegli ees seistes, kuulamismeelt kasutades on vajalik igale vaskpilli õpilasele. Vastavalt mänguoskustele võib alates 1. – 3. klassini moodustada

ansambleid, koosmusitseerimist enam-vähem sama tasemega mängijatest, võimalusel 1 – 3 sama pilli mängijat. Hiljem võib moodustada ansambleid ka koos teiste vaskpillidega. Jälgida tuleb ühist rütmipulssi, intonatsiooni ning täpset noodimängu . Oluline on ka orkestriklassi nõuetele vastava ja käsitletava repertuaari partiide harjutamine koos õpetajaga või kaasõpilasega.

Alates esimesest klassist võivad õppurid saada kooli võimalusel ansambli- koosmusitseerimise tundi 45 minutit nädalas.

Repertuaar:

Vastavalt võimetele võib valida palad järgmistest kogumikest ja vaskpillide koolidest:

Krestomaatia tromboonile (nooremad klassid)

M. Zeinalova “Maagiline tromboon”

Grigorjev, Vostrjakov “Tromboonikool algajaile”

Chr. Wiggins “4 x 3”

Chr. Wiggins “5 x 3”

J. T. Dillenkoffer “Volkslieder-Trios”

Vanem aste (V – VII klass)

Vanemas astmes on igale õppurile õppekavas koosmusitseerimine 45 minutit nädalas, mille käigus õpitakse keerukamaid orkestripartiisid eraldi ja koos õpetajaga. Sõltuvalt vajadustest grupiõppena 45 minutit orkestrit ja võimalusel ansamblit. Põhirõhk on siin väljenduslikkuse arendamisel, koosmängu lihvimisel. Tähelepanu pööratakse partituuri diferentseerimisele, (saatepartii, soololõigud). Nooditeksti mõtestamine – strihhid, dünaamika, agoogika, fraseerimine.

Võimaluse korral koostatakse ansambleid erinevatest vaskpuhkpillidest. Repertuaar peaks olema suhteliselt lihtne, et õppur jõuaks kuulata partnereid. Oluline on intonatsiooni kuulamine, aga samuti erineva kõlajõuga pillide dünaamiline tasakaalustamine. Sellised

ansamblid nõuavad head kõrva ja teadlikku lähenemist. Soovitav on ka lihtsamate teoste esitamine koos eakaaslasest pianistiga.

Esinemised hindelised erineva koosseisuga ansamblites toimuvad koolis 2 korda aastas, lisaks edukamatel õppuritel osalemine avalikel kontsertidel, festivalidel ja konkurssidel ka orkestri koosseisus.

Repertuaar:

Krestomaatia tromboonile (vanemad klassid)

H. Müller "Palade kogumik"

Chr. Wiggins "3 Fo(u)r All"

Chr. Wiggins "3 x 3"

4. ÕPPEORKESTRI AINEKAVA

Kose Huvikooli muusikaosakonna õppeorkestri ainekava alusel toimub orkestriõpe Kose

Huvikoolis. Ainekava määrab õppe-eesmärgid, õppe-võimalused ja õppesisu.

Orkestriõppes saavad osaleda huvikooli õpilased alates 3. klassist, erandjuhul ka varem (erialaõpetaja nõusolekul). Vajadusel võivad osaleda ka vilistlased ja pillimängu valdavad entusiastid. Orkestri töö toimub üks kord nädalas rühmaõppena 45 minutit.

Õpetuse eesmärgid

Pillimängu õppimisel peavad tasakaalus olema eriala ansambel ja orkester. Kooli orkestriklassis mängitav repertuaar peab olema õpilastele jõukohane ja soodustama nende erialast arengut. Orkestrikoosseisus on võimalik mängida kõigil muusikakoolis õppivatel õpilastel ja rütmipillidel teiste erialade õpilastel nende erialaõpetaja nõusolekul. Dirigent koostab igal õppeaastal orkestri koosseisu vastavalt osalemissoovist teatanud õpilastele, kelle

mänguoskused on vajalikul tasemel. Orkestriliikmete võimetest lähtuvalt koostab õpetaja repertuaari ning jagab mängijad häälerühmadesse. Vajaduse korral teeb või tellib õpetaja orkestriseaded.

Õppetöö eesmärgiks on omandada esmased orkestrimängu oskused, saavutamaks võimalikult suur mänguvabadus ja koosmängu tunnetus koos oma eriala õpetajaga ühises orkestris mängida, mille käigus kinnistuvad erialatunnis omandatud oskused. Vajadusel lihtsustatud partiide kasutamine annab võimaluse nautida koosmängu ka vähemate erialaste oskustega õpilastel. Esinemised koduvallas ja mujal motiveerivad nii lapsi kui lapsevanemaid tegutsema laste erialaste oskuste arendamisel.

Õppesisu

Koosmängu esimesed 5 min. kuluvad pillide häälestusele ja suhtlusele oma juhendajaga.

Lihtsamate kooskõlaharjutustega jõutakse peenhäälestuse ja mängutunde leidmiseni. Orkestris saab algaja õpilane musitseerida lihtsustatud partiide olemasolul, kus ka eriala õpetaja saab oma abikäe ulatada. Järgnevalt jätkub töö lihtsama laulvama kava õppimine. Kui noorem aste on koos vanema astmega ja harjutatakse samu teoseid, on noorema astme õpilastel lihtsustatud partiid. Tõsisem töö repertuaariga toimub 30 minutit ning viimased 10 minutit toimub kasutuses oleva repertuaari mängimine. Viimased 10 minutit mängitakse juba omandatud repertuaari.

Orkestriklass laiendab õpilase teadmisi muusikast ja selle esitusest. Pöörame tähelepanu täpsele teksti esitamisele, eriti rütmilisele täpsusele ja oskusele järgida dirigenti. Orkestriklass annab kollektiivis vajaliku mängukogemuse ja võime mõista oma partii tähendust tervikus.

Koosmäng arendab:

- oskust kuulata kaasmängijaid ja iseenda mängu orkestris;
- toonitunnetust;
- kõla tasakaalu;
- ettemõtlemise oskust;
- pingevaba pilli käsitlemist;
- kaasmängijaga ühtset musitseerimise tunnetust ja tasakaalu.

Õppetöö soovitav tulemus on tõsta koosmängus ka tagasihoidlike muusikaliste võimetega õpilaste motivatsiooni.

Orkestri õppekava ei dikteeri heliteoste valikut, vaid annab oskuste arendamiseks suunad ja valiku võimalikust repertuaarist.

Näidisrepertuaar:

J. S. Bach “Bourrée”

V. Ojakäär “Sõit pilvelaeval”

W. A. Mozart “Menuett”

Eesti rahvatants “Labajala valss”

J. Haydn “Menuett”

Eesti rahvalaul “Viire takka”

L. Beethoven “Saksa tantsud”

F. Schubert “Valse noble”

A. Pärt “Saabastega kass”

E. Grieg “Isamaa laul”

A. Kuniled “Meil aiaäärne tänavas”

E. Grieg “Norra tants”

E. Võrk "Eesti lipp"

C. Gounod "Valss" oop. "Faust"

J. Aavik "Hoia, Jumal, Eestit"

J. Strauss "Anna-polka"

K. A. Hermann "Kevade marss"

D. Šostakovitš "Lüüriline vals"

R. Valgre "Saaremaa vals"

D. Šostakovitš "Polka"

S. Prokofjev "Gavott"